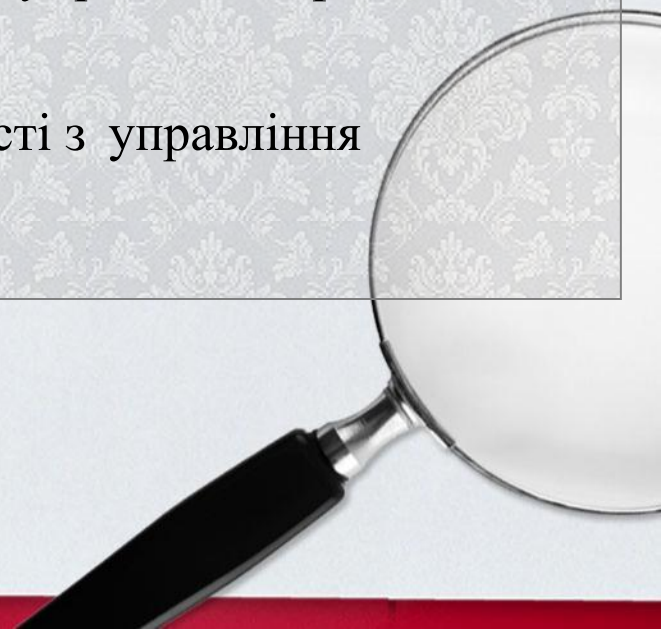

Тема № 1.
Фінансові активи, їх види,
характеристика,
особливості управління

План лекції

1. Сутність фінансових активів та їх характеристика.
2. Види фінансових активів та їх інвестиційні властивості. Класифікація фінансових інструментів.
3. Необхідність, суть та основні завдання управління фінансовими активами.
4. Форми організації діяльності з управління фінансовими активами.
5. Правова база здійснення діяльності з управління фінансовими активами.

1. Сутність фінансових активів та їх характеристика

Фінансові активи - це об'єкти, що мають вартість і знаходяться у власності економічних суб'єктів, від яких слід очікувати в майбутньому одержання прибутку або інших доходів.

Грошові кошти та їх еквіваленти

Цінні папери

Боргові зобов'язання та право вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів

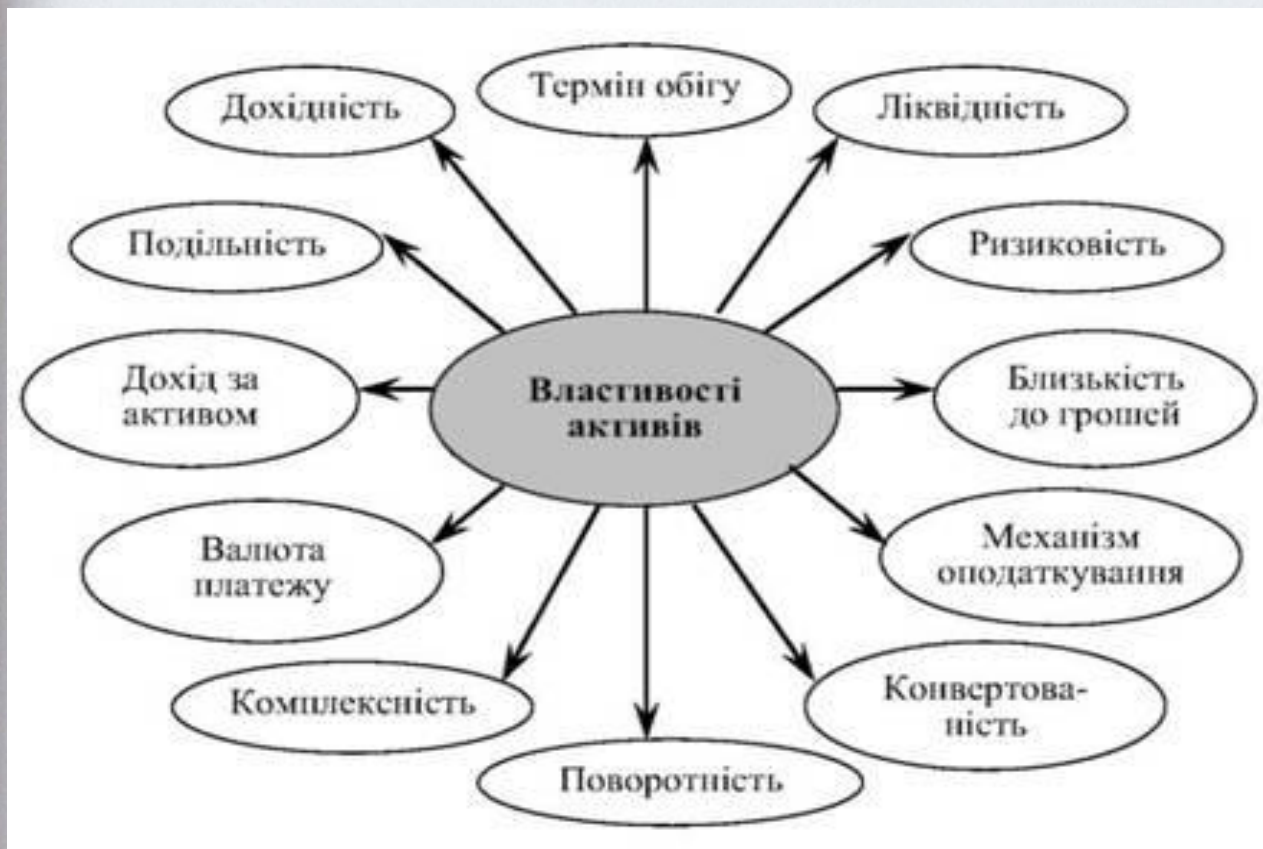

Рис. 1. Властивості фінансових активів

- **Термін обігу** - відрізок часу до кінцевого платежу або вимоги ліквідації (погашення) фінансового активу. Залежно від терміну обігу фінансові активи поділяють на строкові і безстрокові. Серед строкових виділяють *короткострокові активи* - з терміном обігу до 1 року, *середньострокові* - від 1 до 4-5 років та довгострокові - від 4-5 до 10 і більше років.
- **Ліквідність активу** - можливість швидкого перетворення його на готівку без значних втрат. Чим вищий ранг ринку, на якому має обіг фінансовий актив, тим більш ліквідним є цей актив.
- **Дохід за активом** - визначається грошовими потоками за ним, тобто процентними, дивідендними виплатами, а також сумами, отриманими від погашення чи перепродажу фінансового активу іншим учасникам ринку.
- **Дохідність** фінансового активу розраховується, як правило, у вигляді річної процентної ставки. Розрізняють номінальну та реальну ставки доходу. *Номінальна ставка доходу* відображає в грошовому вираженні дохід, отриманий з однієї грошової одиниці вкладень, тобто абсолютний дохід, отриманий від інвестування коштів у фінансовий актив, абсолютну плату за використання коштів. *Реальна ставка доходу* дорівнює номінальній ставці доходу за вирахуванням темпів інфляції.
- **Ризиковість** фінансового активу відображає невизначеність, пов'язану з величиною та часом отримання доходу за даним активом у майбутньому. Ризик інвестування в конкретний фінансовий актив визначається сумою ризику ліквідності, ризику неплатежу та ризику, пов'язаного з терміном обігу цього фінансового активу. *Ризик ліквідності* відображає ризик того, що актив не можна буде швидко і без втрат продати на ринку, тобто швидко і без втрат перетворити на готівку. *Ризик неплатежу* відображає міру невпевненості в отриманні грошових виплат за активом. *Ризик, пов'язаний з терміном обігу* фінансового активу, як правило, збільшується зі збільшенням терміну обігу, оскільки більший період часу пов'язаний з більшою невизначеністю, а отже, і з більшим ризиком несвоєчасного отримання доходу за активом.

- **Подільність** фінансового активу характеризується мінімальним його обсягом, який можна купити чи продати на ринку.
- **Конвертованість** - це можливість перетворення фінансового активу на інший фінансовий актив.
- **Механізм оподаткування** фінансового активу визначає, у який спосіб та за якими ставками оподатковуються доходи від володіння та перепродажу фінансового активу.
- **Поворотність** - властивість, що відображає розмір витрат обігу або сукупних витрат з інвестування в певний фінансовий актив та по перетворенню цього активу на готівку. Активи називають *високоповоротними*, якщо витрати обігу близькі до нуля, наприклад у випадку депозитів. Для фінансових активів, які перебувають в обігу на ринку, основною складовою витрат обігу є так званий спред попиту-пропозиції (bid-ask spread), тобто різниця між цінами попиту та цінами пропозиції на нього.
- **Комплексність** - властивість фінансового активу бути сукупністю кількох простих активів.
- **Близькість до грошей** - властивість фінансового активу бути перетвореним на гроші з мінімальними витратами, затримкою в часі та ризиком.
- **Валюта платежу** - це валюта, в якій здійснюються виплати за тим чи іншим фінансовим активом.

2. Види фінансових активів та їх інвестиційні властивості. Класифікація фінансових інструментів.

Фінансові інструменти - це різноманітні фінансові документи, які обертаються на ринку, мають грошову вартість і за допомогою яких здійснюються операції на фінансовому ринку.

Інструменти власності - це безстрокові інструменти, що засвідчують пайову участь інвестора в статутному фонді емітента (акціонерного товариства), тобто характеризують відносини співвласності між даним інвестором та іншими учасниками акціонерного товариства; дають право їх власнику на отримання доходу у вигляді дивідендів, право на частку майна товариства при його ліквідації (прості та привілейовані акції).

Інструменти позики - відображають відносини позики між емітентом та інвестором і, як правило, пов'язані з виплатою доходу інвестору за надану емітентові позику, характеризуються визначеним терміном обігу.

Похідні фінансові інструменти (деривативи) - це така група фінансових інструментів, механізм випуску та обігу яких пов'язаний з купівлею-продажем певних фінансових чи матеріальних активів.

3. Необхідність, суть та основні завдання управління фінансовими активами

Під управлінням фінансовими активами розуміють цивільно-правові відносини, що виникають між власником активів (інвестором) і фінансовим посередником (довіреною особою) у зв'язку зі здійсненням ним операцій з управління фінансовим активом інвестора на фінансовому ринку від свого імені, за рахунок та в інтересах інвестора.

Основні завдання професійного управління фінансовими активами:

отримання прибутку та збереження реальної вартості фінансових активів

трансформація активів

професійний відбір об'єктів інвестування

моніторинг та управління ризиками інвестування,

диверсифікація активів та уникнення ризиків інвестування

подолання бар'єрів невизначеності (асиметричної інформації та морального ризику)

4. Форми організації діяльності з управління фінансовими активами.

Управління фінансовими активами здійснюється у формі:

Довірчого управління фінансовими активами

Цивільно-правові відносини, що виникають між довірцем (інвестором) і довіреною особою у зв'язку зі здійсненням нею операцій з довірчого управління фінансовим активом (капіталом) інвестора на фондовому ринку від свого імені, за рахунок та в інтересах інвестора.

Діяльності з управління активами інституційних інвесторів

Професійна діяльність учасника фондового ринку - КУА, яку вона здійснює за винагороду від свого імені або на підставі відповідного договору про управління активами інституційних інвесторів (ст. 18 Закону «Про цінні папери та фондовий ринок»).

5. Правова база здійснення діяльності з управління фінансовими активами.

Законодавчо-нормативні акти

- ✓ Про довірче управління фінансовими активами: проект Закону України № 2167 від 05.03.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/JF1O700I.html
- ✓ Про довірчі товариства : Декрет Кабінету Міністрів України від 17 березня 1993 р. № 23–93 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/23-93>
- ✓ Про інститути спільного інвестування : Закон України від від 05.07.2012 № 5080-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>
- ✓ Про особливості здійснення діяльності з управління активами інституційних інвесторів : Положення, затверджене Рішенням НКЦПФР від 06.08.2013 № 1414 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1486-13>
- ✓ Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від від 12.07.2001 № 2664-III (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
- ✓ Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
- ✓ Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Семінарське заняття

Тема 1. Фінансові активи, їх види, • характеристика, особливості управління

1. Сутність та властивості фінансових активів.
2. Класифікація фінансових активів.
3. Функції та основні завдання управління фінансовими активами.
4. Форми організації діяльності з управління фінансовими активами.

